

Nyíregyházi Egyetem
Alkalmazott Humántudományok Intézete
Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék

**TÁJÉKOZTATÓ A SZOCIÁLPEDAGÓGIA BA SZAK
KISGYAKORLATAIRÓL**

Nyíregyháza
2021-től érvényes

Általános információk a gyakorlatokról:

A Szociálpedagógia BA szak képzési és kimeneti követelményei, valamint a szak mintatanterve alapján a képzés részét képezik az elméleti tárgyakhoz kapcsolódó gyakorlatok, amelyek a tanulmányok során a következők:

- **Társadalmi esély gyakorlata (BSP2108):** 40 órás gyakorlat
 - **Iskolai szociális munka elmélet és gyakorlata tárgy (BSP1113):** 40 órás gyakorlat
 - **Összefüggő szakmai gyakorlat (BSP1123):** 560 óra/félév (14 hét)
- **A terepgyakorlatok szervezése a Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék gondozásában történik.** A terepgyakorlatok időpontjáról, a teljesítés feltételeiről a tárgyat tanító oktatók, valamint a gyakorlatszervező oktató és az intézeti terepkoordinátor nyújt tájékoztatást a szorgalmi időszak elején.
- A terepgyakorlatot az adott tanév szorgalmi időszakában kell teljesíteni.
- **A terephelyként csak azok az intézmények jöhetnek számításba, amellyel a Nyíregyházi Egyetemnek érvényes együttműködési szerződése van!**
- **A terephelyként szóba jöhető intézmények listáját minden félévben az intézeti terepkoordinátor bocsátja rendelkezésre** (folyamatosan frissítjük, és folyamatosan kötünk új gyakorlati helyekkel is megállapodásokat).
- További tájékoztatás mind a lehetséges színterekről, mind pedig a gyakorlattal kapcsolatos teendőkről a gyakorlatszervező tanár szóbeli tájékoztatása alapján történik.
- **A tereptanár a rábízott hallgató munkáját a gyakorlat időtartama alatt folyamatosan objektíven értékeli,** törekszik a konstruktív visszajelzések adására. Ezzel párhuzamosan a gyakorlati koordinátor (egyetemi oktató) is folyamatosan nyomon követi a hallgató gyakorlatának folyamatát. A gyakorlat végén a **tereptanár a hallgató munkáját a „Terepgyakorlati igazoláson” minősíti.**
- **A gyakorlat elvégzését a pontosan kitöltött, aláírt és lepecsételt “Terepgyakorlati igazolással” kell dokumentálni** a hallgatónak, amelyet **mellékelni kell a terepnaplóhoz az oktatóval egyeztetett határidőig.** A gyakorlati terepnaplóra vonatkozó elvárások, valamint a gyakorlatok során teljesítendő feladatok a gyakorlat leírásánál olvashatók. A „Terepgyakorlati igazolás” e dokumentum utolsó oldalán megtalálható.
- A tereptanári minősítés, valamint a terepnapló minősítése alapján történik a gyakorlat végső értékelése a tárgy oktatója vagy a gyakorlatszervező oktató által. **Ha bármelyik részjegy elégtelen, a gyakorlatot meg kell ismételni. Ha „nem értékelhető”, vagy szakmai szempontból „nem alkalmas” vagy „nem felelt meg” minősítést kap, akkor a külső gyakorlat nem ismételt meg.** Ez utóbbi maga után vonja a szakon a diploma megszerzésének kizárását.

A KÉPZÉS CÉLJA:

A képzés célja szak képzési és kimeneti követelményei szerint: „A képzés célja szociálpedagógusok képzése, akik képesek elsősorban a gyermek és ifjúsági korosztály tanulási, szociális és mentális problémáit komplex rendszerben kezelni és az érintett személyekkel együttműködésben segíteni, továbbá a gyermek, a fiatal és környezete egyensúlyát fenntartani, helyreállítani, fejleszteni. Képességeik, készségeik és értékrendjük alapján hatékonyan működnek közre a szociális problémák megelőzésében, megoldásában és az érintettek társadalmi integrációjának az elősegítésében.”

A GYAKORLAT CÉLJA:

A szociális segítő szakma elméleti alapjaira támaszkodva a szakma gyakorlati ismereteinek elsajátítása egyéni formában szakember vezetésével. A szakmai kompetenciák kialakítása, a hallgatók ismereteinek gyakorlatba való átültetése, készségeik, képességeik fejlesztése. A szakmai munka módszertanának gyakorlati alkalmazása, mind az egyéni esetkezelés, a csoportmunka és a közösségi gondozás területén.

A GYAKORLAT FORMÁI ÉS IDŐKERETE:

SZOCIÁLPEDAGÓGIA BA KÉPZÉS NAPPALI ÉS LEVELEZŐ TAGOZAT

Iskolai szociális munka elmélete és gyakorlata tárgya, gyakorlati képzése (BSP1113):

- képzés III. féléve
- egyéni gyakorlat
- 40 órában , heti 5 nap, napi 8 óra
- folyamatos tereptanári felügyelet és iránymutatás mellett,
- nappali tagozat 1 hallgató/1 tereptanár
- levelező tagozat max 2 hallgató/ 1 tereptanár

Társadalmi esély elmélete és gyakorlata (BSP2110):

- képzés V. féléve
- egyéni gyakorlat
- 40 órában, heti 5 nap, napi 8 óra
- folyamatos tereptanári felügyelet és iránymutatás mellett
- nappali tagozat 1 hallgató/1 tereptanár
- levelező tagozat max 2 hallgató/ 1 tereptanár

Összefüggő szakmai gyakorlat(BSP1125):

- képzés féléve VII. félév
- egyéni gyakorlat
- nappali képzésen 14 hét, heti 30 óra, napi 6 óra hétfőtől péntekig
- levelező képzésen 4 heti időtartam , heti 5 napban, napi 6 órában
- folyamatos tereptanári felügyelet és iránymutatás mellett
- 1 hallgató/1 tereptanár

SZOCIÁLPEDAGÓGIA MA KÉPZÉS NAPPALI LEVELEZŐ TAGOZAT:

Intézményen kívüli összefüggő szakmai gyakorlat (MSP1108L):

- képzés IV.féléve
- egyéni gyakorlat
- heti 30 órában, napi 6 órával, 3 hét, + 1 hét adminisztráció
- folyamatos tereptanári felügyelet és iránymutatás
- 1 hallgató/1 tereptanár

INTÉZMÉNYBEMUTATÓK (SZOCIÁLPEDAGÓGIA BA MAGYAR NYELVŰ ÉS ANGOL NYELVŰ KÉPZÉSBEN):

- *Egyéni esetkezelés elmélete és gyakorlata tárgy (BSP1203),*
- *Fogyatékkal élők társadalmi integrációja (BSP2107)*
- *Esetdiagnosztika szeminárium (BSP2109)*
- Szemináriumi óra keretében a kapcsolódó szolgáltatások bemutatása, az intézményi feladatok helyben történő megismerése, kliens kapcsolatok felvétele, első interjú, szociális anamnézis, segítő beszélgetés alkalmazása

ANGOL NYELVŰ INTÉZMÉNYBEMUTATÓK:

- *Society and Social Policy (MSP1108)*
- *Social Work with Minorities (MSP2106)*
- Szemináriumi óra keretében a kapcsolódó szolgáltatások bemutatása, az intézményi feladatok helyben történő megismerése, kliens kapcsolatok felvétele. Angol nyelvű intézménybemutató.

A GYAKORLAT MEGVALÓSÍTÁSA:

- a hallgató által kiválasztott terepintézménnyel való kapcsolatfelvétel
- a gyakorlat engedélyezése, tereptanár megnevezése
- egyéni gyakorlat teljesítése
- a tereptanár folyamatosan irányítja a hallgatót, a szakmai munka teljes időtartamát együtt töltik
- a hallgató részt vesz a kliensekkel való kapcsolatfelvételben, a szociális anamnézis készítésében, a problématerv kidolgozásában, az esetleges krízisintervenciók tevékenységeiben
- hosszabb tartamú gyakorlat során a hallgató feladata az önálló munkavégzés is
- a tereptanár folyamatosan értékeli a hallgató szakmai munkáját, valamint záró értékelés is készít érdemjeggyel ellátva

KAPCSOLATTARTÁS ÉS ADMINISZTRÁCIÓ:

- a tereptanár folyamatos kapcsolatot tart a gyakorlatot koordináló oktatóval
- hitelesíti a jelenléti ívét és az esetleges hiányzások pótlását
- értékelést készít a hallgató gyakorlatáról a gyakorlat végén, melyet egyeztet a koordináló oktatóval

ELVÁRT KOMPETENCIÁK A TEREPTANÁRTÓL:

- Felsőfokú szociális végzettség
- a szakmai területen eltöltött legalább 3 év
- szakmai hitelesség, empátiás készség
- türelem és fejlesztő attitűd
- etikai és adatvédelmi szabályzat ismerete és betartatása

TÁRSADALMI ESÉLY GYAKORLATA

A társadalmi esély gyakorlata gyakorlat irányelvei:

A társadalmi esély gyakorlat célja a társadalmi egyenlőtlenségekről (pl. iskola, oktatási, foglalkoztatási, jövedelmi, fogyatékossgal élők) tanult ismeretek bővítése, gyakorlati terephelyen történő megtapasztalása. A gyakorlat várható hozama a társadalmi egyenlőtlenségekkel szembeni érzékenység, a tolerancia és stressztűrőképesség fokozódása, amely megalapozza jövőbeli munkahelyükön és a mindennapi életben az egyenlőtlenségeknek kitett társadalmi csoportok melletti szolidaritást.

Fejlesztendő kompetenciák:

a) tudása

- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges, elsősorban társadalomismereti, társadalom- és szociálpolitikai, szociális munkára vonatkozó, másrészt pszichológiai, jogi, igazgatási, egészségügyi, pedagógiai ismeretrendszerek alapjait.
- Ismeri a szociális segítségnyújtáshoz szükséges ismeretszerzés módjait és a legfontosabb ismeretszerzési forrásokat.
- Ismeri a különböző társadalmi és szociális problémákat, a kielégítetlen szükségleteket, a veszélyeztető tényezőket.
- Ismeri a szociálpedagógia színtereit, a szociálpedagógiában alkalmazott munkaformákat, módszereket.
- Módszertani tudással rendelkezik, átlátja a szociális szakma innovációjának lehetőségeit.

b) képességei

- Képes a szociális problémák, szükségletek, veszélyeztető tényezők felismerésére, feldolgozására, elemzésére, kezelésére, megoldására.
- Képes az egyének, családok, csoportok, közösségek jog- és érdekérvényesítő képességének fejlesztésére.
- Képes a szociális szakmai tevékenységhez szükséges prevenciós és problémakezelő módszerek, technikák megfigyelésére és elemzésére.
- Képes a szociálpedagógusi munkában a szakmai etikai normák hatékony érvényesítésére.

c) attitűdje

- Rendelkezik a társadalmi problémák iránti érzékenységgel, elkötelezett az európai értékek lokális alkalmazására, szemléletét áthatja az elesettek és kiszolgáltatottak melletti szolidaritás, az előítéletek elleni küzdelem.
- Munkáját kapcsolatteremtés- és fenntartás, konfliktusmegoldási készség, lokális és globális problémák iránti érzékenység és megoldási készség, empátia, kooperáció, segítő attitűd és fejlett kommunikációs készség jellemzi.
- Emberi kapcsolataiban humánus és etikus magatartású, szakmai feladatainak ellátása során a szociális munka etikai kódexét betartja.
- Ismereteit empátiával, toleranciával, rugalmassággal, kreativitással alkalmazza.
- A szociálpedagógiai munkáját elkötelezetten, szakmai igényességgel és minőség tudattal végzi.

d) autonómiája és felelőssége

- Képviseli a szociálpedagógia módszereit, ismereteit. Adekvát esetben felelősségteljesen képviseli szakmai szervezeti egységét.
- Felelősséget vállal az egyénekkel, csoportokkal, közösségekkel végzett szociálpedagógiai tevékenységért.
- Szakmai és társadalmi fórumokon szuverén szereplőként jeleníti meg nézeteit, felelősen képviseli szervezeti egységét és szakmai csoportját.

Tantárgyi program

A társadalmi esélyteremtés gyakorlatához szorosan kapcsolódik az „*Esetdiagnosztikai szeminárium*” (BSP2109), amely lehetőséget teremt a hallgatók számára a gyakorlat során felvetődő elméleti és gyakorlati problémák és szakmai dilemmák megbeszélésére. Ezért elvárás, hogy a gyakorlati terephelyen a tereptanár irányításával és szakmai kontrollja mellett vegyenek részt az intézmény profiljának megfelelő szakmai feladatok ellátásban, valamint megadott megfigyelési szempontok alapján tanulmányozzák a választott intézményben folyó tevékenységformákat, módszereket. E sajátélményű tevékenységek bemutatása képezi egyrészt a terepnapló alapját, másrészt a követő szeminárium eseteit is.

Lehetséges gyakorlati terephelyek

Gyermekjóléti, gyermekvédelmi szolgáltató intézmények, fogyatékos gyermeket gondozó, nevelő intézmény, önkormányzat szociális, gyámügyi, gyermekvédelmi igazgatási területén működő intézmény, települési önkormányzatok, kisebbségi önkormányzatok, városi/megyei gyámhivatal, pártfogó felügyelői szolgálat, helyettes szülői szolgálat, utógondozói otthon, nevelőszülői szolgálat, Biztos Kezdet Gyerekházak, Tanoda programok.

Évközi tanulmányi követelmények

- A Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által megszervezett vagy engedélyezett gyakorlati terepen 40 órás gyakorlat végzése. Csak a Nyíregyházi Egyetemmel érvényes szerződéssel rendelkező intézményekben lehetséges a gyakorlat letöltése!
- A gyakorlatvezető és a tereptanár által megadott feladatok elvégzése a terepen.
- A gyakorlat teljesítését az aláírt, lepecsételt „Terepgyakorlati igazolással” kell dokumentálni, amelyet a gyakorlati naplóval együtt kell leadni.
- Az oktató által előírt feladatok alapján „Társadalmi esély gyakorlata” terepnapló készítése 8-10 oldal terjedelemben, melyet a gyakorlat zárása utáni második hét végéig kell benyújtani a gyakorlatszervező oktatónak.
- A gyakorlati jegy megállapítása a hallgató gyakorlata során nyújtott teljesítménye és a terepnapló alapján történik.

Feladatok nappali és levelező tagozatos hallgatók számára

A gyakorlat során a terepnaplót négy feladat alapján kell összeállítani. Az első három feladat bemutatása kötelező, a 4-6 feladtból egy szabad választás alapján történik. A terepnaplót a hallgató szakmai összegző véleménye zárja minimum 1 oldal terjedelemben!

1. Az intézményi dokumentumok felhasználásával mutassa be az intézmény célját, fő feladatait, vesse össze azt a törvényi előírásokkal, ha szükséges tegyen javaslatokat a változtatásra! (minimum 1 oldal)
2. Figyelje meg és mutassa be az intézményben folyó alaptevékenységeket (például: tanulás, önképzés, rekreáció, munka, szabadidő, játék, ápolási-gondozási feladatok stb.). (minimum 1 oldal)
3. Mutassa be saját szakmai önfejlődésének folyamatát (a hallgató önértékelésének, önfejlődésének és kompetenciáinak elemzésével): elemzési szempontok: kliensekkel/kliencsoportokkal való találkozás megélése, a szakmai feladatok megoldásának színvonala, szakmai szerep átélése, személyes fejlődés mozzanatai, erősségek, hiányosságok bemutatása, tovább fejlődés lehetőségei. Lásd kompetencialista! (minimum 1 oldal)

4. Készítsen interjút az intézmény szakembereivel. Mellékelje az interjú kérdéseit! (például: munkájuk motivációja, sajátosságai, nehézségei, szépségei (max 10 kérdés)

5. Tanulmányozza a szociálpedagógus lehetőségeit az adott intézményben! (ha van szociálpedagógus, elemezze munkáját, ha nincs, akkor vázolja fel, milyen okok, szempontok alapján látná indokoltnak a szociálpedagógus munkakör betöltését az adott intézményben.)

6. Az intézményben végzett tevékenységének részletes bemutatása (ha van, mellékeljen hozzá foglalkozási tervet) Formai követelmények:

- Times New Roman, 12-es betűméret, másfeles sortáv
- előlap: név, szak, képzési forma megjelölése, valamint ráírni: „Társadalmi esély gyakorlata”
- a kifejtésben nevezze meg a bemutatott feladatokat.
- mellékletek: minden, amivel a munkája alátámasztható (ez nem része a 8-10 oldalnak)
- irodalomjegyzék
- a terepnapló a terepgyakorlati igazolás, valamint a tereptanár minősítése nélkül érvénytelen.

Irodalom

- Ferge Zsuzsa (2008): Miért szokatlanul nagyok a magyarországi egyenlőtlenségek? Esély 2. sz. 3-14.
- Radó Péter (2007): Oktatási egyenlőtlenségek Magyarországon Esély 4. sz. 24-36.
- Szalai Júlia (2002): A társadalmi kirekesztődés egyes kérdései az ezredforduló magyarorszáján. Szociológiai Szemle 4. sz. 34–50.
- Várnagy Elemér-Várnagy Péter (2000): A hátrányos helyzet pedagógiája. Corvinus. Pécs.
- 180/2019. (VII. 26.) Korm. rendelete a Társadalmi Esélyteremtési Főigazgatóságról, valamint egyes kormányrendeleteknek a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság egyes feladatainak átadásával kapcsolatos módosításáról.

ISKOLAI SZOCIÁLIS MUNKA ELMÉLETE ÉS GYAKORLATA

Iskolai szociális munka elmélet és gyakorlata tárgy (BSP1113) gyakorlati követelményei:

Heti kontakt óraszám: 40 óra gyakorlat

Félévi követelmény: gyakorlati jegy

Kreditpont: 3

Az iskolai szociális munka gyakorlat célja:

Megismertetni a hallgatókat az iskolai munka modelljeivel, funkcióival, és alapelveivel, valamint az iskolai szolgáltatások rendszerével. A gyakorlati modellek közül a helyi sajátosságok ismeretében az adekvát modell kiválasztása. A kiválasztás szempontjaihoz használják fel a hagyományos egyéni esetkezelési mintákat. A hátrányos helyzetű tanulói közösségek segítéséhez próbálják megnyerni a helyi közösség támogatását. A társadalmi kölcsönhatás gyakorlati modelljéhez illeszkedve lássanak példát a konfliktuskezelési stratégiákra, figyeljék meg a szociálpedagógust mediátori szerepben. A hallgatók a gyakorlat során kapjanak támpontokat a konfliktusok kezeléséhez. A terep sajátos funkciójához igazodva gyakorolják a beavatkozási szerepeket. A tereptanár irányításával gyakorolják a kapcsolattartást és a jelzőrendszer működtetését.

Tantárgyi program:

Az iskolai szociális munka kialakulásának nehézségei Magyarországon. A szociálpedagógus képzés célja. Iskolai szociális munka fogalma, jellemzői, funkciói, alapelve. Az óvodai, iskolai szociális segítő szakember feladata az óvodában, iskolában. A pedagógus szakma és a szociálpedagógus szakma célja, feladata közötti különbségek az iskolában. Az iskola gyermekvédelmi feladata, célja és funkciója. Az iskola jelzési kötelezettsége. Szociális segítő az iskola rendszerében. Belső és külső iskolai szociális munka. Az iskolai szociális segítő kapcsolata a gyermekvédelem rendszerével, szakmaközi együttműködés, beavatkozási szerepek.

- Az iskolai szociális segítség gyakorlati modelljei
- a problémamegoldó folyamat
- a gyermek fogalma
- a gyermekek jogai
- A szükségletek hierarchiája
- Hátrányos helyzet
- Veszélyeztetettség
- Gyermekjóléti szolgáltatások
- A szociális munka kettős funkciója
- Az egyén és környezete közötti interakció
- Az iskolakerülés megelőzése és kezelése
- az iskolaváltásfolyamatának megkönnyítése
- Nehezen nevelhető fiatalok,
- Az integráció
- Diszfunkció az iskolában: agresszió, spontán kirekesztődés, konfliktus
- Konfliktuskezelési stratégiák
- Iskolai szociális szolgáltatás tervezése
- A vétkeseket nem kereső hazai iskola és külföldi példái
- Prevenció célterületei
- Egészségfejlesztés az iskolában
- Szabadidő- tervezés, tanórán kívüli nevelés lehetőségei

Évközi tanulmányi követelmények:

- A Szociálpedagógia és Közösségszervezés Intézeti Tanszék által megszervezett vagy engedélyezett terepen 40 órás gyakorlat végzése.
- A gyakorlatvezető és a tereptanár által megadott feladatok elvégzése a terepen.
- A gyakorlat teljesítését az aláírt, lepecsételt „TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS A KISGYAKORLATHOZ” honlapról letölthető igazolással kell dokumentálni, amelyet a gyakorlati naplóval, a terepgyakorlati feladattal (dolgozattal, valamint az Értékelő lappal együtt kel leadni.
- Terepgyakorlati dokumentum vezetése a gyakorlat során végzett tevékenységekről, feladatokról, tapasztalatokról.
- A tereptanár munkája révén megismert módszer részletes bemutatása (egyéni esetkezelés, csoportmunka, közösségi munkafolyamat)

Feladatok:**A hallgató mutassa be:**

- A terepként szolgáló óvoda, iskola sajátosságait, jellemzőit (elhelyezkedése, környezeti háttér, létszám → szakmai, gyermekek létszáma, kiegészítő személyzet)
- Elemezze az óvoda, iskola szakmai programját a preventív módszerek, fejlesztés – felzárkóztatási tevékenység, hátránykompenzáció szempontjából.
- Mutassa be a gyakorlat során megismert módszereket → egyéni esetkezelés, csoportmunka, közösségi gondozás – közösség építés.
- Mutassa be a szociálpedagógus szerepét az adott intézményben, készítsen rövid interjút szakmai munkájáról.

Kötelező irodalom:

- Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlatához az óvodában (Oktatási Hivatal, 2019).
- Útmutató az óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység bevezetéséhez és gyakorlatához az iskolában (Oktatási Hivatal, 2019).
- Gyakorlatorientált szociális munka az óvodában és iskolában (Tankönyv, Gál Ferenc Főiskola Egészség és Szociális Tudományi Kar, 2019).

TEREPGYAKORLATI IGAZOLÁS

A hallgató neve:

Tantárgy:

Tanév: 20...../20...../.....félév

Intézmény neve és címe:

.....

Tereptanár neve:

A gyakorlat időpontja: 20.....hó.....naptól 20.....hónapig.

Igazolom, hogy a hallgató terepgyakorlatát intézményünkben letöltötte, a részére előírt feladatokat teljesítette.

A hallgató munkájának rövid szöveges értékelése:.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

hallgató munkájának értékelése (a megfelelő aláhúzendő) *:

jeles (5) jó (4) közepes (3) elégséges (2) elégtelen (1)

.....20....év.....hó....nap

.....

hallgató aláírása

.....

tereptanár aláírása, intézményi pecsét